

**ALMANACH VIA EVRASIA, 2016, 5.
СКОК В БЪДЕЩЕТО:
ГОЛЯМА ЕВРАЗИЯ ИЛИ ГОЛЯМА ЕВРОПА?
В ПАМЕТ НА ПРОФ. ХРИСТИНА МИРЧЕВА**

ISSN ONLINE 1314-6645

Андрей Фурсов, Елена Пономарьова

Андрей Фурсов – академик на Международната академия на науките, Инсбрук, Австрия, директор на Института за системно-стратегически анализ – ИСАН, директор на Института по руска история, РГГУ.

Елена Пономарьова – професор, доктор на политическите науки в катедрата по сравнителна политология в МГИМО/У – МИД, президент на Международния институт за развитие на научното сътрудничество – МИРНАС, заместник-директор на Института за системно-стратегически анализ – ИСАН.

СВЕТЪТ. РУСИЯ. БЪДЕЩЕТО

Разговор с Дарина Григорова¹

¹ Интервюто е публикувано в интернет на 1 февруари 2017 г. специално за VIA EVRASIA и ГЛАСОВЕ



ДГ: Андрей Илич! Институтът за системно-стратегически анализ (ИСАН), който Вие ръководите, води активна издателска дейност. Вече са публикувани три книги, т.нар. “черен корпус” (За Заговора, За Тайната, За Енигмата). “Черният корпус” формира нова транс-дисциплинарна система от знания, фокусирана върху остри проблеми: “аналитиката като специална научна програма”, като реакция на “детеоритизацията и деинтелектуализацията” на науката. Това своеобразно “право на индивидуално търсене на истината” Ваше кредо ли е или нещо повече? Ако “в Русия съществува само това, което съществува официално”, как съществува “черният корпус”?

[цитатите са от текстове на А. И. Фурсов]

Андрей Фурсов: “Черният корпус”, или по-точно “черната серия”, както и останалите издания на ИСАН, съществуват напълно официално. Комплексната системно-историческа аналитика (аналитикът е следовател по особено важни исторически дела) в качеството си на стратегия е официална научна програма на ИСАН.

Мястото на “следователя по особено важни исторически дела” е мястото на учения, на субекта (актора) в психоисторическата война и на гражданина. Структурите по комплексна системно-историческа аналитика комбинират методологията, методиката и техниката на работа, характерни както за научно-изследователските институти, така и за аналитическите подразделения на спецслужбите.

ДГ: Вие въвеждате термина “корпоратокрация”. Доколко тя е налице в Русия като системообразуващ фактор и къде е мястото на “следователя по особено важни исторически дела” в съвременна Русия?

[цитатите са от текстове на А. И. Фурсов]

Андрей Фурсов: Терминът “корпоратокрация” не е мой, аз просто го използвам. Корпоратокрацията възниква на Запад след края на Втората световна война. В СССР на границата на 60-те и 70-те години се появява съветският сегмент на (прото)глобалната корпоратокрация. Линиите, формиращи този сегмент, са няколко: нефт, злато и скъпоценни метали, финанси. Без съветското политико-икономическо участие нямаше да се повишат пет-шест пъти цените на нефта през 1973-74 г., нямаше да се оформи евродоларът (през 60-те години една от най-активните банки в лондонското Сити е Московската народна банка).

Именно съветският сегмент на корпоратокрацията беше сред тези, които в СССР работеха активно със Запада за разрушаването на съветската система. В момента определена част от управляващите групи в РФ са клон на глобалната корпоратокрация и едновременно обслужват интересите на глобалните финансови спекуланти. Точно тази част очакваше победата на Клинтън на президентските избори в САЩ.

ДГ: Когато пишете за Вашия Учител – Владимир Крилов, споменавате за “пошлостта на ежедневието”, “трагичността на руския бит”, “текущата безформеност на руския живот”. Какво искате да кажете?

[цитатите са от текстове на А. И. Фурсов]

Андрей Фурсов: Що се отнася до “пошлостта на руското ежедневието” (по-точно: на руския вариант на пошлост, защото тя не липсва и във всички общества,

достатъчно е да видите днешния преситен Запад като цяло, и САЩ в частност), тя е описана още от Ф. М. Достоевски, А. П. Чехов и др. Най-общо пошлостта е тържеството на поведението на моментния интерес за собствената кожа над високите ценности и идеали. Търсенето на истината е това, което обективно се противопоставя на пошлостта. Същевременно неорганизираното ежедневие, безбитността сама по себе си, не преодолява пошлостта, а често представлява и обратната ѝ страна.

Трагичността на руския бит е в многото безбитност както физическа, така и метафизична, характерна най-вече за различниците и интелигенцията. Безформията или по-точно, недооформянето на руския живот, включително и институционално, не е само минус, но и плюс. Строгите формализирани структури на западния (феодален или капиталистически) тип биха били катастрофа при природните и историческите условия на Русия – сурови, постоянно изменящи се и некомфортни. В Русия е нужна гъвкавост, неформално-творчески подход към реалността. В Русия хората са по-сложни от институциите, на Запад е обратното.

**ДГ: Андрей Илич! Вие описвате различни, понякога диаметрално противоположни страни на сталинската система. От една страна, пишете за характерния за нея “разстрелващ егалитаризъм”, а от друга, за колосалните социални успехи на тази система. И още. Вие приравнявате сталинофобията и съветофобията към русофобията. Бихте ли пояснили?
[цитатите са от текстове на А. И. Фурсов]**

Андрей Фурсов: Всяко явление си има две страни. Например това, което някои възприемат като “социален рай” за жителите на “ядрото” на капиталистическата система има своята обратна страна и в много отношения е причина за “социалния ад” на преобладаващата част от населението на земното кълбо – експлоатираните народи на Азия, Африка, Латинска Америка. Впрочем днес “социалният рай” на “ядрото” на капиталистическата система стремително се свива, а народите от периферията се устремяват към зоната на “ядрото”, където е “чисто и светло”. “Раят” приключва сам по себе си, мигрантите го превръщат в ад.

Трябва да се знае, че 30-те години, които погрешно се свеждат до т.нар. “сталински репресии”, са много сложен период. От една страна, това е последното десетилетие на руското “смутно време”, започнало през 1860-те г., а от друга страна, това е финалът на революционния процес от 1917 г., своеобразна “студена гражданска война”.

Генезисът, младостта на всяка социална система винаги е жестока и агресивна. Същевременно това е периодът на колосални социални възможности, перспективи за огромна маса от населението. Сталинската индустриализация се превръща в мост към бъдещето за преобладаващата част от съветските хора.

Да, това са сурови и жестоки времена, но страхът не е бил доминанта, както антисталинистите и антисъветчиците се опитват да ни внушат.

Баща ми, който през 1937-а е бил на 25 г. и по това време е следвал в Академията “Жуковски”, на моя въпрос за страха през 30-те години каза: “Чуй музиката от 30-те. В условия на страх не може да се роди такава музика”. 30-те години са преди всичко социален ентузиазъм, взрив на съветския патриотизъм и устрем към бъдещето. И, разбира се, на всички нива остра социална борба за това бъдеще.

Антисъветчиците, включително и призоваващият да се живее не в лъжа, но почти постоянно лъжещият Солженицин, рязко завишава цифрите на репресираните, говорейки за десетки (с подобна бездоказателственост, защо не и стотици?) милиони репресирани. И това, без да казва, че мнозина от репресираните, сред които и т.нар. “стари болшевики” изобщо не са невинни жертви. Бухарин, Зиновиев и Тухачевски са до лактите в кръв – невинни жертви? Да не говорим за лежащите в ГУЛАГ не по политически причини, каквито са мнозинството.

Що се отнася до ситуацията на “разстрелвания егалитаризъм”, т.е. когато до стената може да изправят и обикновения работяга, и наркома, то това е истинското безкласово равенство на “народния социализъм” при Сталин, заменило неравенството на столоначалниците [чиновници от империята, 1811–1917 – ДГ] и всички останали от “номенклатурния социализъм” на Хрущов-Брежнев.

Сталинската система разреши минимум три задачи, стоящи през ХХ век пред Русия и руснаците като държавообразуващ народ.

Първо, за кратък срок, по-малко от 10 г., през 30-те историческа Русия под формата на СССР се сдобива с военно-промишлена автаркия [самодостатъчност – ДГ] от капиталистическия свят. А това означава, че е построена не само алтернатива на капиталистическата система (системен антикапитализъм), но и алтернатива на западния буржоазен Модерн с руски небуржоазен Модерн в съветска, социалистическа форма.

Второ, обезпечавя организационно, идейно-възпитателно и икономически победата във Великата Отечествена война, т.е. физическото и метафизическото съществуване на руската популация в историята.

Трето, възстановява за десет години (до средата на 50-те) икономическия потенциал на страната – фундаментът на “съветското икономическо чудо от 50-те”, и военно-техническата защита на това “чудо”. Специално отбелязвам първия момент.

През средата на 30-те години започва завоюването от интернационал-социализма към руските традиции като изключително важна част от фундамента на СССР. Де факто процесът е от началото на втората половина на 20-те години, когато е заменен курсът към световна революция със “строителство на социализма в една, отделно взета държава” (1925–1926), с потушаването на троцкисткия пуч от 7 ноември 1929 г. и с отмяната на НЕП-а, уродливата пазарно-административна конструкция, разяждаща властта и обществото.

През 1936 г. официално се появява терминът “съветски патриотизъм” и 7 ноември престава да бъде празнуван като Първия ден на световната революция (а като деня на Великата Октомврийска социалистическа революция). Де факто още в средата на 30-те години започва демонтажът на Коминтерна, а през 1943 г. е официалното му разпускане, когато е написан новият химн на СССР (с думите “сплотила навеки великата Рус”), а в армията се въвеждат пагоните. След смъртта на Сталин при Хрущов на преден план излиза, често като фарс, “интернационалистическият курс”.

Успехите на СССР, това е най-големият връх в икономическото, социалното и научно-техническото развитие на историческа Русия, при това връх в световен мащаб. През 1930-те – 80-те г. историческа Русия под формата на СССР съществува преди всичко като световна социалистическа система.

Не случайно демонтажът на тази система (отчасти със съветската номенклатура – формално начело с М. Горбачов, частично със световната капиталистическа върхушка при съдействието на други сили – Китай, нацисткия интернационал, редица затворени и/или окултни общества), започва на световно равнище с Варшавския договор и СИВ, а чак след това идва редът на СССР.

С други думи, СССР е световен успех, напредък от световно равнище за историческа Русия. През по-голямата част от XX в. СССР е световен социален и научно-технически лидер, а през 50-те години и на икономическото развитие. Точно затова всяка съветофобия е повече или по-малко скрита форма на русофобия.

Отношенията власт–народ, отдалечеността на народа от властта и на властта от народа, това е още един аспект от проблемното битие на Русия. В Московска Рус почти до края на XVII в. е налице висока степен на единство между власт и народ. Въпреки че целият XVII век е “бунтовнически”, властта и народът говорят на един социокултурен език, а управляващите слоеве живеят съответно по системата от потребности, която удовлетворява и традиционното руско стопанство.

През XVIII век в Петербургска Русия се оформя друга система: уестърнизирано дворянство, живеещо според системата от потребности на западните управляващи класи, расте културният разрыв между квазизападния елит и

руския народ, чиновническата система става все повече автономна от низините. Този разрив достига максисума си през втората половина на XIX и началото на XX век. Ефектът се засилва с развитието на капитализма, привнесен в руския живот отвън и отгоре (от държавата) и представляващ цивилизационно и психотипически неорганично иманентно не-, извън- и антикапиталистически за Русия и руснаците. В това отношение социалистическата революция в Русия е естествена реакция на Голямата система “Русия” спрямо чуждото.

СССР възстановява единството на власт и народ. През 60-те години обаче и най-очевидно от 70-те започва взаимно-обособяването на властта и на народа – с превръщането на съветската номенклатура в слой за себе си, в квазикласа, определени сегменти от която се интегрират в една или друга степен със световната капиталистическа система. След 1991 г. този процес рязко се ускорява и днес, четвърт век по-късно, наблюдаваме резултатите, външно напомнящи доста символично на ситуацията от нач. на XX в. – навечерието на Октомврийската революция.

Последните години в Русия започна все по-силно да се усеща отпадането на обществото (разбирай народа) от държавата, от властта. “Страната неумолимо върви към съвършено нова реалност, в която народът и държавата взаимно се стараят да имат възможно най-малко допирни точки”.

Това проличава и в изборите за Държавна Дума, най-ниската избирателна активност от 1993 г., и в развитието на “гаражната” и “занаятчийската” икономика, действащи извън законодателното и данъчното пространство и в които по различни оценки са въввлечени от 17 до 30 млн души. [“Гаражната икономика” е социално-икономическо явление в Русия и по-голямата част от постсъветското пространство, където гаражите се използват за складове, търговия, работилници и др. – ДГ] Личи и в засилващата се апатия сред гражданите, и в много друго. Днешната степен на “отпадане”, “отслояване” на народа от властта, е извънредно опасна.

ДГ: Елена Георгиевна! Вие въвеждате понятието “фалшификация чрез премълчаване” като тънък елемент от психоисторията, давате много ярки примери за “амнезията” на западното експертно общество в медиите относно Втората световна и Велика Отечествена война, и мн. др. Какво обаче се премълчава в Русия за Русия и руснаците, има ли теми табу, нуждаещи се от осветляване за засилване на националното съзнание? [цитатите са от текстове на Е. Г. Пономарьова]

Елена Пономарьова: Фалшификацията чрез премълчаване означава съзнателно премълчаване, игнориране и скриване на исторически факти. Фалшификацията чрез премълчаване е зловещ подход. За съжаление тя предизвиква амнезия не само в западното общество. Например повече от 30 %

от японските ученици смятат, че атомните бомби над Хирошима и Нагасаки са хвърлени от съветски, а не американски самолети. Днес може да срещнете даже твърдението, че Европа е освободена от Украйна. Фалшификациите деформират съзнанието не само на младото поколение, но и на тези, които са отговорни за вземането на политически решения. И това е твърде опасно.

Историците (при това не само западните, има такива и в Русия) и политиците съзнателно премълчават факта, че не Съветският съюз, а американците и англичаните унищожават, при това съзнателно, цивилното население на Германия. Правят го по програмата, разработена от Курт Левин и Ханс Моргентау, с единствената цел – да се нанесе максимален ущърб на немците с психологически и демографски цели. Струва си също да се сравни отношението на съветското ръководство с британското към Германия и немците...

Ето какво пише Чърчил: "...тази война се води не срещу национал-социализма, а срещу силата на германския народ, която трябва да бъде съкрушена веднъж завинаги, независимо от това в чии ръце се намира: в ръцете на Хитлер или в тези на отец-йезуит". Напомням и по-откровени думи на британския премиер: "Ние воюваме не с Хитлер, казва Чърчил, а с немския дух, духа на Шилер, за да не може този дух да се възроди".

А ето и думи на Сталин в самия разгар на войната от февруари 1941 г.: "...би било смешно да се отъждествява кликата на Хитлер с германския народ, с германската държава. Опитът на историята говори, че "Хитлерите" идват и си отиват, а германският народ, германската държава – остават". Както се казва, почувствайте разликата.

В европейските и американските учебници не се свенят да пишат, че решаващата роля в разгрома на нацистка Германия и милитаристка Япония играят англо-американските войски в такива операции като "Маркет Гардън" в Холандия, десанта в Нормандия от 6 юни 1944 г. и битката за атола Мидуей в Тихоокеанския театър на бойните действия.

Сталинградската битка, която е началото на прелома в хода на цялата Втора световна война, битката за Курската дъга, чиято победа дава на СССР стратегическо превъзходство по всички фронтове, операция "Багратион", в хода на която Червената армия окончателно изчиства съветската земя от неприятеля и започва освобождаването на Европа от нацизма, се описват като боеве от местно значение, ако изобщо се споменават.

Фалшификацията чрез премълчаване се използва като когнитивно оръжие за премълчаване и на други факти от нашата история. Пропуска се детайлният анализ на съветското минало. Това се прави съзнателно, защото на фона на съветското минало "постиженията" на съвременна Русия изглеждат доста съмнителни. Ще се ограничи само с няколко примера. През 1970-те години пазарният дял на СССР на световния пазар на нефт е 16 %; на газ – 29,7%. През

2005 г. тези цифри са съответно 12,6 % и 16,7 %. И тогава коя страна може да бъде наречена “енергийна супердържава”?

Още нещо. През 1975 г. дялът на СССР в световната промишлена продукция е 20 %. Съветският съюз заема второ (!) място след САЩ и първо в Европа по промишлено производство. БВП на СССР се равнява на 10 % от световния. Днес РФ е на 12 място с 1,77% от световния БВП.

По данни от същата 1975 г. Съветът за икономическа взаимопомощ (СИВ), в който влиза и България, произвежда 1/3 от световната промишлена продукция и над четвърт от БВП. При положение, че населението на СИВ е едва 9,4 % от световното. Коментарите са излишни.

Никак не обичат в Русия да си спомнят и многото аналитични доклади на западните спецслужби от края на 80-те и началото на 90-те години. Преди всичко, защото те обрисуват съвсем различна картина от тази на разрушителите на великата страна, които и досега са на власт или около властта. Например в доклада на аналитическата служба на ЦРУ от средата на 90-те е отбелязано: “съветската икономика в навечерието на идването на власт на Рейгън е в добра форма и демонстрира много по-добра динамика от американската”. Разбира се, има и негативни тенденции, но “сами по себе си те не са от смъртоносен характер за СССР и могат да бъдат преодоленни”.

Израелското разузнаване също фиксира, че “в средата на 70-те години реалният жизнен стандарт в СССР, в който са включени платени и безплатни блага, а също т.нар. неоченявани хуманитарни фактори (ниво на престъпност, социална защита, равни възможности и др.) е 70–75 % от този в САЩ с тенденция към сближаване”. С други думи, в СССР не е имало проблеми, несъвместими с живота на системата, а структурните диспропорции са могли с лекота да бъдат отстранени. Оказва се, че има какво да се премълчава, тъй като решението за разрушаването на страната, а заедно с нея и на световната система на социализма, се взема от конкретна фракция от партийно-стопанската номенклатура за личната ѝ изгода.

За съжаление, докато не се напише правдивата история на разрушаването на СССР и не се даде оценка за работата на конкретни хора от този период, не можем адекватно да отговаряме на предизвикателствата на съвременieto ни. Фалшификацията чрез премълчаване деформира сериозно съзнанието на младото поколение, рисувайки изопачена картина на света. Именно затова тази фалшификация е дори по-страшна, отколкото откровената лъжа.

ДГ: Вие изследвате спецификата на “съвременните политически преврати” и сравнявайки ги с класическите революции, ги наричате “симулакрум на революция”. Какво представлява ненасилственото превземане на властта? [цитатите са от текстове на Е. Г. Пономарьова]

Елена Пономарьова: Наистина съвременните политически преврати, преподнасяни често в медиите като “цветни революции”, нямат нищо общо с класическото понятие “революция”. Точно затова те са симулакрум, имитация, менте. Ще обясня накратко:

1) Същината на революцията в традиционното ѝ разбиране е в специалната идеологема, в новата идеологическа доктрина, която чертае високи и нови ценности, определящи върховния смисъл на човешкото съществуване в нов исторически проект, практическата реализация на който е революцията, революционният процес.

От тази гледна точка “цветните революции” нямат и даже не предполагат не само нови велики идеи, но и изобщо нови идеи, нови даже за страните, в които се извършват. Това са или известните вече идеи на западната либерална мисъл (може и в по-радикална форма) или проекти, които имат място в религиозни доктрини, преди всичко в исляма. Отук и “цветните революции” са безидеен процес.

2) В нито една страна с “цветни революции” няма революционна ситуация, нито “революционна класа”, способна не само да смени правителството (това е най-простото), но да го замени, т.е. да представи нова програма за действие, проект за развитие.

3) Характерът на действията на “революционерите” е експресивен и мълниеносен. За сметка на масираното използване на финансови ресурси и информационни технологии срокът за сваляне на режима се съкращава от година и половина до две. По този начин не е нужно да се води изтощителната, разтеглена в няколко поколения работа по подриване на режима. Всички тези етапи минават в ускорено темпо с използването на новите възможности на информационното общество: преди всичко това са интернет структурите, невропрограмирането, манипулацията на общественото съзнание чрез световните медии.

4) С помощта на технологиите на интернет маркетинга и рекламния мениджмънт се създават безлидерски движения и гигантски партии-големи [от “голем” – еврейско митично същество, продукт на алхимия, без свой образ и воля – ДГ], обхващащи значителна част от протестния електорат от всички спектри, привлечени от различни, често напълно противоречащи си обещания, или от любопитство и желание да се отскубнеш от монотонното ежедневие. Такава партия-голем в момента “Х” може да бъде разбудена и при необходимост да изведе народа на улицата за провеждането на масова акция на гражданско неподчинение.

След постигането на целите на преврата партията може да бъде ликвидирана благодарение на вградения механизъм за самоунищожение, пречещ на тези масови, но безглави партии да се превърнат в политически играчи. Примерите за

такиве са десетки: движението “Отпор” (Сърбия), “Сксела”, “Бекум” (Армения), “Кмара” (Грузия), “Движение 6 април” (Египет), “Движение-31”, “Стратегия-31”, “Солидарност” или “Лига на избирателите” в съвременна Русия.

5) Моментът “X” – стартът на политическия преврат, е свързан или с избори, или с искания за досрочни такива, или с приемането на важни за страната решения – например, подписването на Асоциацията с ЕС, както беше в случая с Украйна. С други думи, нужен е политически (а не социално-икономически) повод за “революция”, нещо като *casus belli*. Изборите или искането за предсрочното им провеждане, е това събитие, което позволява да се изкарат на улицата максимално количество недоволни.

6) Това е изцяло нова роля на външните сили, за разлика от класическите революции. И вече не става дума за финансиране и възпитаване на бъдещи организатори на “революции” (като правило те са представители на интелигенцията, околновластовите и властовите структури), а за открита работа по дискредитация на съществуващия режим чрез институции на гражданското общество (НПО, фондации, медии, международни организации).

Освен това външните играчи (САЩ, страните от НАТО, ЕС, Арабската лига) сами си присвояват статута на върховен арбитър. Например обявяват за легитимни действията на опозицията, дори ако тя нарушава закона, а защитните действия на властта – за нелегитимни. Очевидно това не е безкористно: при победа на “революционерите” геополитическата и геоикономическата ориентация трябва да бъде в интерес на външната сила, финансирала и легитимирала преврата.

Съвкупността от всички изброени признаци на “цветната революция” я определят еднозначно като високотехнологичен продукт от епохата на глобализацията, възможен само при достигане на определено ниво на обществено развитие във всички сфери (наука, икономика, средства за комуникация).

Що се отнася до “ненасилственото превземане на властта”, то това е блестяща находка на “фабриката на мисълта”. В действителност няма ненасилие. Западните колеги не веднъж отричат ненасилствения принцип на съвременните преврати. М. Стефан и Е. Ченует директно пишат, че “ненасилствената съпротива” се отличава от “ненасилието на Ганди или М. Лутер Кинг, основано на религиозни и етически принципи”, тъй като ненасилствените действия не изключват... използването на насилие.

Най-известният теоретик на “ненасилствената съпротива” Джийн Шарп уточнява, че в някои случаи може да има не само ограничено насилие, но и неизбежно. В неговия списък от 198 методи на “ненасилствената съпротива”, обнародвани още през 1973 г., фигурират открито силови. Номер “148” е “метеж”. Шарп определя “ненасилствената съпротива” като “военна технология”, което означава, че

прилагането ѝ предполага наличието на противник, който следва да бъде унищожен.

Целта на ненасилието се провъзгласява: безкръвен преврат без масови жертви (bloodless coup), реалността обаче, както знаем, се отличава твърде от теоретичните проекции. Свлягането на режима чрез гражданско въстание (civilian insurrection) се обръща в гражданска война. Най-ярките примери на мутации на ненасилието са Либия, Сирия, Украйна. Нещо повече, окончателният въпрос за властта не може да се реши без част от армията и силовите структури да преминат на страната на опозицията. Мао Дзъдун е бил прав: “Винтовката ражда властта”.

Реалният лозунг на технолозите и организаторите на политически преврати е: “Ние сме за ненасилие. Да живее насилието!”. Така че не вярвайте на приказки за ненасилствено превземане на властта.

ДГ: В съвременния руски политически речник се появи понятието “смиловики” от “власт на смислите”, или въздействие върху общественото поведение чрез символи. Какви са “смислите” на съвременна Русия освен “Безсмъртния полк”?

Елена Пономарьова: За мен е очевидно, че за човека е невъзможно да живее без смисли и без поставени цели. В противен случай той се превръща не просто в социално животно, а в биомаса. Трябва да признаем, че последните петдесет години цялата дейност на западните политтехнолози и смисловики беше насочена именно към изопачаване и обезличаване на смислите. Така се появи тържествуващият и до днес “идеал” на потребителското общество. Опитват се да ни наложат свят, в който най-добрият приятел на детето не е кучето, а компютърната игра; където по рекламни плакати в Русия (!) може да видите “Тримата богатири”, съзерцаващи отлитащи пилешки бутчета, или Петър I, гълтащ чипс. Това е процес на целенасочено унищожаване не само на важни национални, исторически и клутурни основи, но и на смислите, които правят човека Човек.

Ако в близко бъдеще не се върнем към високите смисли, чака ни унищожение: първоначално интелектуално, после социално и физическо. В приключенския роман “Територия” на съветския геолог и писател Олег Куваев, в който се разказва за успешното откриване на злато в Чукотка, е показана страстта на човека към работата, пристрастието към труда в суровите условия на Севера. Куваев описва хората, които поставят работата над всичко, понякога даже и над живота си. Смисълът на живота на тези хора е в съзиданието, откритията, реализацията на Мечтите.

За мен Мечта е социалният идеал – приближаването до изграждането на социално справедливо общество. В същото време Мечтата не е нещо неосъществимо, нито чудо, а е желана и постижима реалност. През 50-те и 60-те

години на съветските хора е близък образът именно на тази Мечта, означаваща да изградиш светлото бъдеще със собствените си ръце. Такъв е светът на Иван Ефремов (“Ерата на срещналите се ръце”), на братя Стругацки (“Пладне”). Такъв е светът на Сергей Корольов и на Юрий Гагарин, на Мстислав Келдиш и Андрей Колмогоров, на строителите на Красноярската ВЕЦ и на БАМ, на стотиците учени, лекари, инженери, геолози – всички до един покорители на нови върхове.

Тази Мечта не е изчезнала, но днес е потулена в задния двор. Вместо голямата Мечта на преден план изпълзяха дребнавите материални “заветни” желания – къща, кола, пари. При това често личното благополучие може да се постигне за чужда сметка.

Мечтата обаче е безкористна. Тя не може да бъде користна по дефиниция, тъй като предполага нещо, което ще бъде от полза за мнозина. Мечтата – това е работа за общото благо, отъждествяването не само със своята страна, но и с всичко най-добро в човека.

Оказва се, че да живееш според Мечтата означава да се съпротивляваш срещу всички мерзости, пръкнали се през 90-те години, да се противопоставяш на силите на разпада и деградацията, поразили страната ни. Да живееш според Мечтата – това е творчество, което може да бъде и трудно, и радостно. Убедена съм, че всеки човек може да е съпричастен към такава Мечта. Трябва само да се стреми, да бъде професионалист, да обича Родината си (каквато и да е тя) и да не спира да се развива.

Същевременно държавата трябва да бъде заинтересована във формирането на съзидателен смисъл, на общи за мнозинството на страната смисли. И то смисли, обърнати към бъдещето. “Безсмъртният полк” е феноменален акт на единството на всички поколения победители. Но не е достатъчен. Основният смисъл според мен трябва да е в съзиданието, в изграждането и възсъздаването на процъфтяваща страна, независима преди всичко от различните видове глобалисти. Това не е възможно без кардинална и решителна преоценка на събитията и процесите от последната четвърт на века.

Общи въпроси

Елена Георгиевна! Андрей Илич! А сега общите въпроси. На Валдайския форум от 2016 г. Владимир Путин спомена за “дефицит на идеология на бъдещето”, без да уточнява с какво трябва да се запълни този дефицит освен идеята за патриотизъм. Според конституцията на РФ идеологията е забранена. Какво е Вашето гледище, Русия нуждае ли се от държавна идеология?

Андрей Фурсов: Проблемът с идеологията е почти неразрешим за днешната руска власт, нещо повече – той я тласка към историческа клопка. От една

страна, властта признава дефицита на идеология на бъдещето, опитва се да апелира към патриотизъм. Възможно ли е обаче реално и ефективно патриотично единство между олигарси и 70 % население, живеещо в бедност? При стремителна разлика в съотношението на доходите на богати и бедни, и по индекса на Джини? [Коефициент за разпределение на богатата в света – ДГ] Не случайно властта черпи патриотизъм от миналото, от победата на СССР над нацизма, май 1945 г. (“Безсмъртният полк”), но самият СССР, спечелил победата, и сталинската система срамежливо се заобикалят – и това е в най-добрия случай.

И тук днешната власт отново се натъква на трудно разрешимо противоречие. Победата във Великата Отечествена война е велико постижение на социалистическата (т.е. антикапиталистическа) система в нейния сталински вид, благодарение на която става възможно съществуването не само на следвоенния СССР, но и на днешната РФ, изобщо на присъствието на руснаците в историята. Празнуването на Победата е автоматично възвеличаване на СССР. Опитите да се представи Победата като резултат от действията на народа, независимо и въпреки системата, са ясно свидетелство за неадекватността на тези, които се опитват: народът извън системата е само тълпа, а тълпите не побеждават.

Буквално вчера бяха предприети опити за “разрешаването на проблема” на съветската Победа чрез принижаването ѝ до значително по-малки, дори несъпоставими успехи на руското оръжие и на руския дух. Именно от тази гледна точка трябва да се разглежда неотдавнашната инициатива на ръководителя на управлението по работа с обществените организации в Синодалния отдел на Църквата за връзки с обществото и медиите. Дмитрий Рошчин “разводнява” движението “Безсмъртен полк” с героите от Първата световна война и от войната от 1812 г., за да се “прекрати “безкрайното прогласяване” на темата победа във Великата Отечествена война и да се отдадат почит и уважение на героите от други войни”.

Замисълът е ясен, напълно антисъветски: да се принизи значението на Победата във Великата Отечествена война, като се приравни с двете гореспоменати войни. Този мошенически трик на високопоставени попове обаче е гламав и глупав, особено когато се отнася до Първата световна война, която:

- а) е империалистическа и от страна на Русия;
- б) царят хвърля руския мужик да защитава преди всичко интересите на английските и френските банкери;
- в) войната завършва с поражението на Русия, с краха на самодържавието и на Романовата династия лично с царя, когото, между другото, Църквата спокойно предава.

Войната от 1812 г. при цялото ѝ значение нито по мащаб, нито по цена, нито по залог не може да се сравни с Великата Отечествена война. С нея никоя война от историята ни не може да се съпостави: нито един противник на Русия, включително Наполеон и Вилхелм I, не си поставят задачата да унищожат

руския народ, да го изтрият физически (планът “Ост”) и метафизически от историята. Хитлер и неговият райх си поставят именно такава цел. Затова с руската Победа, извоювана от Съюза на съветските **социалистически** републики [подчертано от А.Ф.], когото “сплотява навеки великата Рус”, нищо не може да бъде поставено на една везна.

Оттук и всички опити да се принизи Победата, включително и чрез размиване на “Безсмъртния полк”, са не друго, а русофобия (не случайно в началото на 90-те години Збигнев Бжежински се изпусна: Западът се бореше и ще се бори с Русия, както и да се нарича тя), поставяща редица въпроси към РПЦ, както казваше героят от един филм: “За кого работиш?” [Фразата е от съветския филм [Мъртъв сезон](#), 1968 – ДГ].

Замисълът на РПЦ подрива, обезценява идеята и стойността на “Безсмъртния полк” като лична съпричастност на хората от нашата история, които съпреживяват миналото като нещо общо, лично, особено когато днес почти няма социална общност.

Връщайки се към идеологическата дилема на днешната власт, ще отбележа следното. Патриотизмът исторически е единствената достъпна на властта теоретическа свързка със средната класа, размиваща се и все повече разслояваща се от растящото неравенство. На практика обаче всички постижения, които обосновават този патриотизъм, са завоевания на СССР, на социалистическата система, отричаща капитализма.

Социалистическите победи едва ли могат да станат знаме на държавата, изграждаща капитализъм, а други такива победи в миналото (и още по-малко в настоящето) няма. Оттук с въздишки се изтикват или съмнителни герои, събития и победи от дореволюционното минало, или се бяга в далечното минало (времената на Александър Невски), които по мащаб са несъпоставими не само с ХХ век, но и с ХVІІІ–ХІХ!

Резултатът е героико-идеен мишмаш, цялата изкуственост на който е повече от очевидна; абсолютно несъстоятелен в качеството си на идеен (“идеологически”) комплекс, и който, накрая, подрива самия патриотизъм – завръща се като бумеранг, а властта остава пред лицето на същата задача: как идейно да сплоти обществото, в което расте разрывът между богати и бедни?

По данни на Credit Suisse Research Institute, 10 % от най-богатите русияни владеят 89 % от благосъстоянието на руските домакинства; в САЩ “десетката” владее 77,6 %; в Китай – 73,2 %; в Германия – 64,9 %. С други думи, РФ е лидер по концентрация на богатствата в малцинството от населението, т.е. лидер по социално неравенство. И това при положение, че нивото на качественото развитие и количествения обем на икономиката на РФ не може по никакъв начин да се сравни с тези на САЩ, Китай и даже ФРГ.

Според други изчисления в РФ 1 % от населението владее 71 % активи; в Африка средният показател е 44 %, в Япония – 17 %; световният среден показател е 46 %.

В РФ има 96 доларови милиардери, в САЩ – 582, в “комунистически” Китай – 244, във ФРГ – 84. Освен това в РФ има 105 хиляди доларови милионери (по други данни са 79 хиляди); 105 хиляди граждани на РФ влизат в 1 % най-богатите хора на света; а 1 милион и 28 хиляди руски граждани са в 10 % от най-богатите.

По данни на New World Wealth от септември 2016 г., в РФ почти 2/3 от благосъстоянието е в ръцете на доларовите милиардери, а повече от 1/4 остава за останалото население, т.е. сто хиляди владеят тези 89 % национално благосъстояние, а 140 милиона (или 130 по други данни) – само 11 %.

На едната страна са богатството, вилите, яхтите, банковите сметки, на другата са бедността, безнадеждността, износването на ключови промишлени ресурси – 53 %, на жилищно-комуналната сфера – износване от 70–80 %; падане на доходите на гражданите с 20 % (цифрата става 50 %, ако се изключат богатите слоеве от статистиката), недофинансиране на здравеопазването, образованието, науката.

Идеологията на бъдещето в Русия не може да бъде идеология на изграждането на капитализъм с типичното за него растящо неравенство и неорганичност, разрушителност за руския живот и ценности. А страната РФ по форма е капиталистическа. Получава се: капиталистическа страна без (капиталистическо) бъдеще, страна на самовъзпроизвеждащия се идеологически дефицит и неспособност, импотенция да го ликвидира. А ако няма идеология, няма и стратегия, няма и бъдеще. Мястото на тези без идеология е “пикникът край пътя” на историята. И то само ако “господарите на историята” го позволят. [По романа на братя Стругацки “Пикник край пътя” е да се превърнеш в “сталкер” в собствената си държава, завладяна от “Зоната”, и с цената на човешки живот да търсиш “чудо” от магическо кълбо – ДГ].

В този смисъл е ясно, че бъдещето на Русия и капитализмът са несъвместими. Или капитализма, или Русия и руснаците.

Елена Пономарьова: Изцяло съм съгласна с Андрей Илич. Икономическият модел, принципите на социално-икономическото развитие на съвременна Русия влизат в открито противоречие с риториката за социална справедливост. На практика у нас има чудовищно социално разслоение, а ние бленуваме за широки и равни възможности за самореализация, разчитаме на уважение към нас, към правата, свободите, труда ни. Именно така, през 2017 г., президентът на Русия В. В. Путин започва посланието си към Федералното събрание. В частност той отбеляза, че “всяка несправедливост и неистина се възприемат много остро в Русия. Това е особеност на нашата култура. Обществото решително отхвърля

надменността, арогантността, високомерието и егоизма, независимо от кого са, и все повече цени такива качества като отговорност, висока нравственост, грижа за обществените интереси, готовност да изслушваш другите и да уважаваш мнението им”. Думите са верни. Затова и въпросът за идеологията, за националната идея е архиважен.

Дефинирането на смислите и ценностите, на целите и задачите на развитие най-остро се усеща и се търси в критични моменти, когато страната и светът са на кръстопът. Ето и днес Русия отново точно като Васнецовия витяз се е замислила пред камъка от билините [картината на Виктор Васнецов, “Витяз на кръстопът”, руският рицар/витяз обмисля решение пред гадателския камък от “билините”, героични песни-сказания за богатири – ДГ].

А изборът не е голям: надясно завиваш – коня си губиш, наляво поемаш – душата си губиш, направо тръгваш – жив оставаш, но себе си забравяш. И все пак винаги има изход. За Русия това е запазването на цялостна и независима държава; на държавността в триединството от смисли: военно-икономическо, политическо и духовно-нравствено. С други думи, длъжни сме и коня си да опазим, и живи да останем, но и да не “забравим” себе си. Друг път пред нас няма.

Реализацията на тази цел на свой ред е невъзможна и немислима не само без мощен социален, икономически и военно-технически потенциал, без промяна на икономическия модел и отказ от дивия капитализъм, но и без ясно, точно аргументирано поставяне на цел, която да узрее в обществото от осъзнаването на обективната необходимост от запазване и развитие на съществуващата цялостност, от идеята за държавно единство и величие.

Цялата история на Русия и особено ярката история на ХХ век доказва, че идеите играят колосална роля в общественото развитие. В Русия силата на идеите, подкрепяна от обществото, винаги е по-съществена и значима за страната, отколкото нивото на материално благополучие или, казано на съвременен език, потребителската способност.

Очевидно, че днес Русия като никога има нужда от доктринална конструкция за съществуване и развитие, от определяне на идейния смисъл на битието ѝ. Днес особено остро се усеща необходимостта от идея, от идеология, способна да предизвика ентузиазъм за решаването на свръхзадачата – изграждането на силна държава, обединяваща в единен порив общество и власт. Постигането на тази цел изисква решение на двустранната свръхзадача – реидеологизация на обществото и реиндустриализация на икономиката на страната.

Трябва да се започне именно с идеологията, която, да си припомним Александър Зиновиев, “създава определено учение за света, за човешкото общество, за човека изобщо и за жизнено важни явления от живота на хората... оправдава поведението на хората, към което ги призовава или принуждава ръководството”.

В същото време не бива да забравяме и какво пише Фьодор Достоевски: “главната идея винаги трябва да е недостижимо по-високо от възможността за изпълнението ѝ”. Затова трябва да мислим велика Русия, способна да стане център не само на евразийското пространство, но да е притегателна за много страни и народи от други континенти. Това е “главната” идея. Практически трябва да създадем система, способна да се противопоставя на натиск – отвън и отвътре, насочен към разрушаването на страната ни.

Затова, ако властта е разумна, ако не мисли себе си без Русия, на първо място трябва да бъде заинтересована от наличието на ясна, точна, съдбоносна, разбираема и призната от мнозинството население национална идея – идеология, утвърдена в Конституцията, в държавните символи и всички значими документи. Такава идея трябва да се пропагандира от средствата за масова информация, от дейците на културата и изкуството. Тя трябва да стане стожер на образователната и възпитателната система: младото поколение трябва да се възпитава в духа на патриотизма, любовта към народа си и Родината си, в готовност да защитава териториалната ѝ цялостност и да спомага за разцвета ѝ.

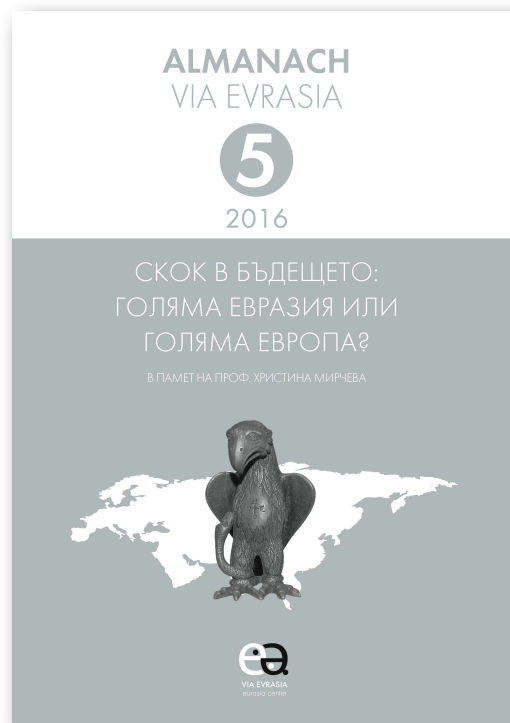
Националната идея не може да бъде само на хартия. Тя трябва да е работеща. В тази връзка уместно е да си спомним може би най-известните идеолози – К. Маркс и Ф. Енгелс: “...идеите изобщо, нищо не могат да осъществят. За претворяването на идеите са нужни хора, които трябва да използват практическа сила”. С други думи, нужни са хора, които не само да формулират мисли и мечти, но и които да ги реализират.

ДГ: Сърцевината на Вашите изследвания, изказвания, а също и терминология, е войната – максимално точна и сурова, без филтри, но с ясни характеристики – психоисторическа, геополитическа и геоекономическа. Системата от знания на Вашия “черен корпус” е защитата на Русия на бойното поле на аналитиката. Това е Вашият стил и философия на живот или е реакция на “логиката на обстоятелствата”?

Андрей Фурсов: Книгите от “черната серия” не са само защита на Русия. Публикуването на тази серия и на останалите издания на сътрудниците на ИСАН е настъпателна акция: най-добрата защита е настъплението. Първостепенната задача на Института е да създаде реална картина на света в неговото настояще и минало, и на тази основа да анализира възможните варианти на развитие на бъдещето. Реалната картина на света има не само научно-теоретическа, но и практическа стойност (кое може да е по-практично от добрата теория, казвал А. Айнщайн) – това е мощно оръжие в психоисторическата война, която се води на информационно (факти), концептуално и метафизическо (смислово) ниво. Победата в психоисторическата война е необходимо условие в битката за XXI

век, в битката при залеза на Модерна. Цената на победата – това е нашето бъдеще.

Елена Пономарьова: Предвид казаното по-горе, мога само да добавя: нашите изследвания и лекции, не са само реакция на обстоятелствата, реакцията е пасивно нещо. Ние се стараем да работим в активен режим на изпреварващо реагиране: в това е нашата работа, начин на живот и смисъл. В основата на тази работа е предаността към нашата Родина и нашия народ.



ALMANACH VIA EVRASIA, 2016, 5.

**СКОК В БЪДЕЩЕТО:
ГОЛЯМА ЕВРАЗИЯ ИЛИ ГОЛЯМА
ЕВРОПА?
В ПАМЕТ НА ПРОФ. ХРИСТИНА МИРЧЕВА**

ISSN ONLINE 1314-6645

VIA EVRASIA 
евразийски център